

A large, stylized graphic of the number '2023' is positioned on the left side of the page. The digits are rendered in a light grey color with a semi-transparent effect, allowing the background to show through. The '2' and '3' are particularly large and curved, while the '0' and '2' are smaller and more rectangular. The graphic is partially overlaid by the title text.

Jaarverslag

Hof van Discipline & Raden van Discipline

Jaarverslag 2013

Hof van Discipline & Raden van Discipline

Inhoud

2

Jaarverslag 2013 > Inhoud

Inhoud	2
1. Voorwoord en inleiding	5
Interview Britta Böhler	8
2. Organisatie van het tuchtrecht	9
2.1 Algemeen	11
2.2 De tuchtcolleges	12
2.3 Samenstelling van de tuchtcolleges	13
2.4 Wie kan klagen?	13
2.5 Over wie kan worden geklaagd?	14
2.6 Waaraan wordt getoetst?	14
2.7 Indienen van een klacht	14
2.8 Instructie door de deken	14
2.9 Voorzittersbeslissing	15
2.10 Behandeling ter zitting, inzage stukken	15
2.11 Openbaarheid van de zittingen	15
2.12 Hoger beroep	16
2.13 Maatregelen	16
2.14 Publicatie van beslissingen	17
2.15 Bijzondere procedures	18

Interview Bas Martens	20
3. Jaarcijfers 2013	17
3.1 raden van discipline	23
3.1.1 Aantal advocaten per raad van discipline	23
3.1.2 Aantal zaken per raad van discipline	24
3.1.3 Inhoud beslissingen	25
3.1.4 Aard gegronde klachten	28
Interview Quirine Falger	30
3.2 Hof van Discipline	32
3.2.1 Aantal nieuwe zaken gedurende 2013 (2012)	32
3.2.2 Herkomst hoger beroepszaken per raad van discipline	32
3.2.3 Inhoud beslissingen	32
3.2.3.1 Tuchtrechtelijk oordeel Hof van Discipline	32
3.2.3.2 Bijzondere beslissingen	33
3.2.4 Aard gegronde klachten	33
3.2.5 Beklagzaken	35
Interview Anke Mulder	36
4. Schorsingen en schrappingen	39
4.1 Schorsingen	39
4.2 Schrappingen	32
Interview Gerard Schouw	46
5. Samenstelling colleges in 2013	39
Raad van Discipline Amsterdam	49
Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden	51
Raad van Discipline Den Haag	53
Raad van Discipline 's-Hertogenbosch	54
Hof van Discipline	55
8. Links en adressen	57

Voorwoord en inleiding

Jaarverslag 2013 > Voor

5

Het Hof van Discipline en de raden van discipline presenteren u hun gemeenschappelijke jaarverslag over het jaar 2013. Wij zelf kunnen van alles over de jaarcijfers zeggen en doen dat in dit jaarverslag ook. Maar wat vinden anderen ervan? Wij vroegen het een wetenschapper, een politicus, een rechter, een deken en een advocaat. U vindt de vraaggesprekken met hen in dit jaarverslag.

Het was een bijzonder, maar ook een gewoon jaar.

Bijzonder door de ongekende hoeveelheid publiciteit die het hoger beroep van de schrapping van een bekende advocaat kreeg. Had het gros van de mensen tot die tijd nog nooit van een hof of raad van discipline gehoord of dacht men dat het een zestiende-eeuwse bloedraad was, ineens wist men aan elke borreltafel dat er onafhankelijke tuchtcolleges voor de advocatuur bestaan en wat die doen. Dat laatste is op zichzelf een gunstig neveneffect van een voor betrokkene en voor de advocatuur in het algemeen toch heel onaangename zaak. Volgens hoogleraar advocatuur Britta Böhler in een vraaggesprek in dit jaarverslag heeft de zaak wel laten zien dat het tuchtrecht werkt zonder aanzien des persoons.

Het was ook een gewoon jaar. Het aantal bij de raden van discipline binnengekomen klachten is namelijk ook dit jaar weer gestegen. Met 13 procent. In vijf jaar is nu de instroom met 55 procent gegroeid. Waarom? Zijn advocaten meer over de schreef gegaan? Gerard Schouw, Kamerlid voor D66, die ook geïnterviewd is voor dit jaarverslag, vraagt zich dat af. Volgens Bas Martens, voorzitter van het dekenberaad, komt uit de kantoorbezoeken die de dekens afleggen echter niet het beeld naar voren dat advocaten slechter zijn gaan functioneren. Zijn indruk ziet hij bevestigd in de cijfers van dit jaarverslag. Er zijn in 2013 door de raden van discipline minder klachten geground verklaard dan in 2012, zo'n 7 procent minder. En er zijn veel minder zware maatregelen opgelegd: maar liefst 62 procent minder onvoorwaardelijke schorsingen en ook minder schrappingen. Er werd, kortom, meer geklaagd, maar er kwamen niet meer misstanden aan het licht. Verder wijzen de cijfers in de richting van een intensiever toezicht door de lokale dekens: in 2013 zijn er 8 procent meer bezwaren door de dekens ingediend.

Een afdoende verklaring voor de stijgende instroom lijkt dit dus niet. Wat dan wel? Misschien heeft het tuchtrecht meer bekendheid gekregen door de websites tuchtrecht.nl, hofvandiscipline.nl en raadvandiscipline.nl of door geruchtmakende schrappingszaken? Dat kan niet de enige verklaring zijn. Zijn de mensen dan klaaglustiger? Misschien, maar in bijvoorbeeld de medische tuchtrechtspraak is het aantal klachten al jaren min of meer constant. En dat terwijl de medische tuchtrechter klachten over de kwaliteit van het werk intensiever toetst dan de advocatentuchtrechter. Al groeien die twee wel naar elkaar toe, aldus (tucht)rechter Quirine Falger in een vraaggesprek in dit jaarverslag.

Intussen heeft het almaar stijgende aantal klachten wel de vraag opgeroepen, ook bij de wetgever, of het grote aandeel kansloze en bagatelklachten daarin niet enigszins kan worden teruggedrongen. Klachten over de advocaat van de wederpartij bijvoorbeeld zijn vaak kansloos, zeker als zij telkens weer tegen dezelfde advocaat over dezelfde zaak worden ingediend. Een advocaat moet nu eenmaal partijdig zijn en mag daar vrij ver in gaan. Overigens is die vrijheid volgens de tuchtrechter natuurlijk niet onbegrensd. Vooral in familiezaken waar kinderen bij betrokken zijn mag de advocaat de zaak niet laten escaleren, vertelt Anke Mulder, familierechtadvocaat, in dit jaarverslag.

Hoe dan ook, er ligt nu bij de Eerste Kamer een wetsvoorstel om, naast andere wijzigingen in de tuchtrechtspraak, een griffierecht van € 50 in te voeren bij de raad van discipline. Als de klacht gegrond wordt verklaard, krijgt de klager dit bedrag weer terug. De eerste fase van de klachtbehandeling, bij de plaatselijke deken, blijft wel gratis. Dat is belangrijk. Veel klagers zijn immers met die eerste fase al goed geholpen en vinden doorzending naar de raad van discipline daarna niet meer nodig. Heeft de deken de klacht toch niet naar tevredenheid kunnen oplossen, dan is het goed te weten dat de kwestie door onafhankelijke tuchtcolleges, waarin naast advocaten ook beroepsrechters zitten, kan worden getoetst.

Van het werk van deze tuchtcolleges, waarvoor alle medewerkers van Hof en raden van discipline zich ook het afgelopen jaar weer hebben ingezet, doen wij hier graag verslag.

J.C. van Dijk, voorzitter van het Hof van Discipline

A.P. Schoonbrood-Wessels, voorzitter van de Raad van Discipline in het ressort Amsterdam

Britta Böhler

‘De tuchtrechter meet niet met twee maten’

Britta Böhler, bijzonder hoogleraar advocatuur, kijkt terug op het tuchtrecht in 2013. Over de cijfers, het nut van het tuchtrecht en over de meest spraakmakende tuchtzaak ooit: die van Bram Moszkowicz.

8

Wat valt u op in de cijfers van de tuchtcolleges over het jaar 2013?

‘Je moet altijd voorzichtig zijn met het interpreteren van cijfers, maar dertien procent meer klachten bij de tuchtrechter lijkt een bevestiging van de trend dat cliënten steeds mondiger worden, dat de samenleving juridiseert. Je ziet daarnaast dat het aantal gegrondverklaringen daalt. De mondige burger weet misschien nog onvoldoende wanneer een klacht zinvol is. Uit het feit dat er afgelopen jaar veel lopende zaken bij het Hof van Discipline werden ingetrokken, zou je kunnen afleiden dat mensen gaandeweg kennelijk gaan beseffen of te horen krijgen dat hun zaak niet echt veelbelovend is. Er ligt voor de tuchtcolleges en de Nederlandse Orde van Advocaten nog een taak om mensen vooraf goed te informeren waarvoor het tuchtrecht is bedoeld.’

Waarvoor is het dan bedoeld?

‘Voor rechtzoekenden is het een manier om de bevestiging te krijgen: dit was inderdaad niet zoals het hoorde. Veel cliënten zijn ontevreden als ze de zaak verliezen. Maar dat betekent nog

niet dat de advocaat zijn werk niet goed gedaan heeft. Het gaat erom of zijn prestatie onder de maat is. Dat kan vakinhoudelijk zijn, maar een belangrijk onderdeel gaat ook over communicatie: de advocaat heeft bijvoorbeeld gemaakte afspraken niet schriftelijk bevestigd, de cliënt telkens niet teruggebeld, of belangrijke stukken niet eerst in concept aan de cliënt gestuurd.

En voor de beroepsgroep is het tuchtrecht een zelfreinigend mechanisme. De beroepsgroep kan trouwens ook leren van klachten die ingetrokken of ongegrond verklaard zijn. Ze waren dan misschien tuchtrechtelijk niet relevant, maar ze laten wel zien waar knelpunten zitten. De Orde of het dekenberaad kan advocaten attenderen op onderwerpen waar veel klachten over zijn. Dat kan de relatie met cliënten verbeteren. Vergelijk het met de wrakingsverzoeken waar de rechterlijke macht de afgelopen tijd mee werd geconfronteerd. Die werden vrijwel altijd afgewezen, maar de rechterlijke macht heeft er wel uit kunnen leren dat de bejegening ter zitting frictie en ongenoegen veroorzaakte.’

nieuw

Wat is de impact geweest van de zaak Bram Moszkowicz?

‘Er was in de media rond die zaak veel ruis. Ik vond het ook niet altijd even fraai hoe Moszkowicz zelf zich publiekelijk uitliet. Ik ben veel gebeld met de vraag: is het terecht dat hij is veroordeeld? Ik ken het dossier niet, dus dan moet je bescheiden zijn. Maar volgens mij heeft de zaak wel laten zien dat het tuchtrecht werkt zonder aanzien des persoons. Een heel bekende advocaat kan zich niet meer veroorloven dan iemand die nooit in de media komt. Ondanks alle aandacht werd de zaak toch vrij sober afgehandeld. De argumenten in de einduitspraak strookten met de standaardjurisprudentie van het Hof van Discipline. Dus hoe bekend en geliefd iemand in de pers ook moge zijn, de tuchtrechter meet niet met twee maten. Dat is positief. Maar voor het imago van de advocatuur is het natuurlijk niet mooi dat zo’n bekende advocaat wordt geschrappt. Al moet je daarin wel de nuance zien: het overkomt jaarlijks enkele advocaten.’

Zou de Orde eerder in actie zijn gekomen als Moszkowicz niet zo bekend was geweest?

‘Ik zie daar geen aanwijzingen voor. Een deken dient niet lichtvaardig een bezwaar tegen een advocaat in. Je bent toch afhankelijk van klachten, je kunt niet iedereen op de voet volgen. Ik vind het goed dat de deken de laatste tijd pro-actiever controleren en dat er meer afstemming plaatsvindt binnen het dekenberaad, zodat het toezicht uniformer wordt. Maar uiteindelijk is elke advocaat er zelf verantwoordelijk voor dat hij zich gedraagt conform artikel 46 Advocatenwet: zoals een behoorlijk advocaat betaamt. Dat besef moeten advocaten continu laten zien. Daarom ben ik ook blij dat er nu in de beroepsopleiding meer aandacht is voor beroepsethiek. Voor studenten heb ik aan de UvA samen met mijn medewerker het vak advocaat en ethos opgezet. Want je kunt niet vroeg genoeg beginnen.’

Organisatie van het tuchtrecht

Jaarverslag 2013 > Org

11

2.1 Algemeen

Onpartijdig en onafhankelijk

De tuchtrechtspraak over advocaten wordt uitgeoefend door onafhankelijke rechtsprekende colleges: in eerste aanleg door de raden van discipline en in hoger beroep, tevens laatste instantie, door het Hof van Discipline. De tuchtcolleges zijn geen onderdeel van de Orde van Advocaten of van de rechterlijke macht; zij oordelen onafhankelijk en onpartijdig. De onpartijdigheid en rechterlijke professionaliteit worden extra gewaarborgd doordat er rechters in de colleges zitten; in hoger beroep zijn de rechters zelfs in de meerderheid. Evenals in bijvoorbeeld de tuchtcolleges voor medici, accountants en notarissen zijn daarnaast beroepsgenoten onontbeerlijk voor de specifieke kennis en ervaring met betrekking tot het vak. Daarom zitten er ook advocaten in Hof en raden van discipline (zie ook par. 2.3).

Het publieke belang en het belang van de beroepsgroep

Toezicht en tuchtrecht zijn middelen om de kwaliteit van de advocatuur te bevorderen. De tuchtrechtspraak is het sluitstuk van het toezicht dat door de dekens, de voorzitters van de (vanaf 1 april 2013) elf plaatselijke orden van advocaten, wordt uitgeoefend. Een goede kwaliteit is in het belang van de beroepsgroep. Het is ook in het belang van het publiek; de cliënt, maar bijvoorbeeld ook de rechter, moet erop kunnen vertrouwen dat een advocaat zijn werk goed en integer doet. Vanwege deze beide belangen is de

tuchtrechtspraak voor advocaten dan ook altijd door de advocatuur en de Staat samen bekostigd. Dit is thans ook nog in de wet vastgelegd. Er is op dit moment echter een wetsvoorstel in voorbereiding dat erin voorziet dat de kosten van toezicht en tuchtrechtspraak met betrekking tot notaris, deurwaarder en advocaat geheel aan de beroepsgroep worden doorberekend. Mogelijk zal de tuchtrechtspraak voor advocaten in de nabije toekomst dus geheel door de Orde van Advocaten worden bekostigd.

Toetsingsnorm

Het advocatentuchtrecht is geregeld in de Advocatenwet. Artikel 46 van die wet luidt als volgt :

De advocaten zijn aan tuchtrechtspraak onderworpen ter zake van enig handelen of nalaten in strijd met de zorg, die zij als advocaat behoren te betrachten ten opzichte van degenen wier belangen zij als zodanig behartigen of behoren te behartigen, ter zake van inbreuken op de verordeningen van de Nederlandse Orde en ter zake van enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. Deze tuchtrechtspraak wordt uitgeoefend in eerste aanleg door de Raden van Discipline en in hoger beroep, tevens in hoogste ressort, door het Hof van Discipline.

In dit artikel en de artikelen die daarop volgen staat omschreven aan welke norm wordt getoetst en wie het tuchtrechtelijk oordeel velt. Het handelen dat wordt getoetst aan de norm van artikel 46 betreft ten eerste de belangenbehartiging. De norm is de zorg die ten opzichte van de cliënt in acht genomen moet worden. Ten tweede moet een advocaat de verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten naleven. Tot slot moet altijd de vraag beantwoord worden of het handelen onbetamelijk is of niet, dat wil zeggen of een behoorlijk advocaat mag optreden zoals hij heeft gedaan.

2.2 De tuchtcolleges

Als gevolg van de Wet Herziening Gerechtelijke Kaart is op 1 januari 2013 het aantal raden van discipline teruggebracht van vijf naar vier. De werkgebieden van de vier raden komen overeen met de ressorten van de (sinds 1 januari 2013 bestaande) vier gerechtshoven, te weten Amsterdam, Arnhem-Leeuwarden, Den Haag en 's-Hertogenbosch. Zaken in hoger beroep worden behandeld door het Hof van Discipline, dat zitting houdt in 's-Hertogenbosch. Het werkgebied van het hof bestrijkt heel Nederland. De raden van discipline oordelen in eerste aanleg en het Hof van Discipline oordeelt in hoger beroep, tevens laatste instantie.

2.3 Samenstelling van de tuchtcolleges

Elke raad van discipline bestaat uit een voorzitter, plaatsvervangend voorzitters en advocaat-leden. De (plaatsvervangend) voorzitters zijn rechter; zij worden bij ministerieel besluit benoemd uit de leden van de rechterlijke macht met rechtspraak belast. De advocaat-leden worden verkozen door het College van Afgevaardigden, een besluitvormend orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten waarin alle plaatselijke advocatenordes zijn vertegenwoordigd.

Een kamer van de raad die over een zaak beslist, behandelt de klacht op een zitting waarvoor partijen worden uitgenodigd. De kamer wordt voorgezeten door de voorzitter van de raad of door één van de plaatsvervangend voorzitters. In de kamer zitten daarnaast vier advocaat-leden.

Het Hof van Discipline bestaat uit een voorzitter, plaatsvervangend voorzitters, (plaatsvervangend) kroonleden en (plaatsvervangend) advocaat-leden. De voorzitters en kroonleden worden bij Koninklijk besluit benoemd en zijn lid van de rechterlijke macht met rechtspraak belast, zij zijn dus rechter. De advocaat-leden worden verkozen door het College van Afgevaardigden. Het hoger beroep wordt behandeld door een kamer van het hof. Een dergelijke kamer wordt voorgezeten door de voorzitter of één van de plaatsvervangend voorzitters. In de kamer zitten daarnaast twee kroonleden, rechters dus, en twee advocaat-leden.

In de toekomst (wetsvoorstel 32382) zal niet alleen met vijf maar ook met drie personen zitting kunnen worden gehouden. Zowel de raden van discipline als het Hof van Discipline worden bijgestaan door een griffier. De griffier maakt geen deel uit van het tuchtcollege.

2.4 Wie kan klagen?

Een klacht kan door een belanghebbende worden ingediend (zie www.advocatenorde.nl voor het hoe en waar). Dat kan een cliënt zijn of een wederpartij of een derde die meent dat de betamelijkheidsnorm uit artikel 46 Advocatenwet jegens hem is geschonden. Een klager kan klagen over handelen waardoor de klager rechtstreeks in zijn belang is getroffen. Over zaken met een algemeen belang kan de deken van de plaatselijke orde van advocaten klagen; hij dient dan een zogeheten dekenbezwaar in bij de raad van discipline. De landelijk deken kan niet klagen bij de raad van discipline, maar wel in hoger beroep gaan tegen een uitspraak van een raad.

2.5 Over wie kan worden geklaagd?

Een klacht richt zich tegen een individuele advocaat, met inbegrip van advocaat-stagiaires. Als een klager niet goed kan duiden wie de aan te spreken advocaat is, kan de deken dat in zijn onderzoek betrekken. Sommige klachten lenen zich niet voor indiening tegen een persoon. In uitzonderingsgevallen kan de klacht ook gericht worden tegen een kantoor of een maatschap. Het tuchtcollege is echter niet bevoegd om te oordelen over een niet-advocaat die bij een advocatenkantoor werkzaam is.

Het tuchtrecht is voorts van toepassing op EU-advocaten die incidenteel optreden voor de Nederlandse rechter, of zich na een proefperiode van drie jaar hebben ingeschreven bij een plaatselijke orde.

Tegen een ex-advocaat kan ook worden geklaagd, voor zover het gedragingen betreft uit de tijd dat hij nog advocaat was en de klager niet onredelijk lang gewacht heeft met klagen.

2.6 Waaraan wordt getoetst?

Getoetst wordt aan de norm die is neergelegd in artikel 46 Advocatenwet (zie par. 2.1). Die verwijst ook naar de verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten (zie www.advocatenorde.nl). Daarnaast kunnen de Gedragsregels voor Advocaten (zie www.advocatenorde.nl) van belang zijn voor de vraag wat onbetamelijk is.

2.7 Indienen van een klacht

Een klacht over een advocaat moet schriftelijk worden ingediend bij de wettelijk toezichthouder: de deken van de plaatselijke orde van advocaten in het arrondissement waar de advocaat kantoor houdt. Zie www.advocatenorde.nl.

Nederland is sinds april 2013 ingedeeld in 11 (tot 2013: 19) arrondissementen.

Een advocaat is op grond van de Advocatenwet lid van de Nederlandse Orde van Advocaten én van de orde van advocaten van het arrondissement waarin hij kantoor houdt. De orde van advocaten in het arrondissement kent een bestuur, de raad van toezicht, voorgezeten door de plaatselijk deken.

2.8 Instructie door de deken

De deken moet volgens de wet elke bij hem/haar ingediende klacht onderzoeken. Tijdens dat onderzoek zal de deken de klager en de beklagde advocaat in de gelegenheid stellen hun standpunt naar voren te brengen. Een advocaat is verplicht de deken de gevraagde inlichtingen te verstrekken.

De deken onderzoekt de klacht en tracht, waar mogelijk, te bemiddelen en tot een oplossing te komen. Als de klager na het dekenonderzoek wil dat de zaak wordt doorgeleid naar de raad van discipline, moet de deken dit doen, zo bepaalt de wet. Wanneer het een klacht tegen een deken betreft, wijst de voorzitter van de raad van discipline een andere deken aan om de klacht te onderzoeken.

Informatie over de klachtbehandeling door de deken in 2013 vindt u in het Jaarverslag van het Dekenberaad. Zie <https://www.advocatenorde.nl/8647/advocaten/dekenberaad.html?thema=thema/dekenberaad&themaID=8656>.

2.9 Voorzittersbeslissing

Nadat de klacht door de deken naar de raad van discipline is doorgeleid, kan de voorzitter van de raad zonder mondelinge behandeling binnen dertig dagen schriftelijk beslissen dat de klacht kennelijk ongegrond, kennelijk niet-ontvankelijk of van onvoldoende gewicht is. Tegen een dergelijke beslissing staat binnen een termijn van veertien dagen verzet open. Het verzet wordt door een voltallige kamer van de raad op zitting behandeld. Als de raad van oordeel is dat het verzet gegrond is, wordt de klacht inhoudelijk in behandeling genomen. Als het verzet tegen de voorzittersbeslissing ongegrond wordt verklaard, staat geen hoger beroep open.

2.10 Behandeling ter zitting, inzage stukken

Als de klacht niet op de hierboven beschreven manier met een voorzittersbeslissing is afgedaan, worden partijen opgeroepen voor een behandeling ter zitting. Partijen hebben het recht voorafgaand aan de zitting de stukken in te zien en kunnen zich bij de behandeling van de klacht door een raadsman laten bijstaan. Het is overigens niet noodzakelijk dat die raadsman een advocaat is.

2.11 Openbaarheid van de zittingen

Behandeling van tuchtklachten bij de raad en bij het hof zijn in beginsel openbaar. Zaken op grond van artikel 60b en verder van de Advocatenwet (zie hieronder) worden in principe behandeld met gesloten deuren. Uitspraken in klachtzaken worden door de tuchtcolleges in het openbaar gedaan en moeten worden gemotiveerd.

2.12 Hoger beroep

De klager die door de raad (deels) in het ongelijk is gesteld, en de advocaat jegens wie de beslissing is genomen, hebben de mogelijkheid om binnen dertig dagen in hoger beroep te gaan bij het Hof van Discipline. De plaatselijk deken en algemeen deken van de Nederlandse Orde van Advocaten zijn eveneens bevoegd om hoger beroep in te stellen. De algemeen deken stelt in de regel alleen beroep in bij principiële zaken in het algemeen belang.

Het hof beslist op de klachtonderdelen die in hoger beroep aan de orde komen. Het hof beslist in hoogste en laatste instantie. Cassatie van een uitspraak van het hof is dus niet mogelijk. De voorzitter van het hof kan kennelijk niet-ontvankelijke of kennelijk ongegronde beroepen binnen dertig dagen afwijzen. Tegen een dergelijke beslissing staat binnen een termijn van 14 dagen verzet open, dat door een voltallige kamer van het hof wordt behandeld.

Ook voor de behandeling van het hoger beroep door het hof geldt als hoofdregel dat partijen worden gehoord tijdens een openbare zitting en dat de uitspraak in het openbaar en gemotiveerd moet gebeuren.

2.13 Maatregelen

Als de raad of het hof in hoger beroep een klacht gegrond verklaart, kan aan de verweerder een maatregel worden opgelegd. Mogelijke maatregelen zijn:

- waarschuwing
- berisping
- schorsing voor maximaal een jaar
- schrapping van het tableau

Schorsing betekent dat de advocaat tijdelijk niet meer mag werken als advocaat, maar dat hij nog wel op het zogeheten tableau (het advocatenregister) blijft staan. Een schorsing kan zowel onvoorwaardelijk als voorwaardelijk worden opgelegd en kan variëren in duur van een week tot maximaal een jaar. Aan een voorwaardelijke schorsing kunnen algemene en/of bijzondere voorwaarden worden verbonden en een proeftijd van ten hoogste twee jaar. Als een advocaat niet aan een opgelegde voorwaarde voldoet, kan de raad de voorwaardelijke maatregel omzetten in een onvoorwaardelijke. De onherroepelijk onvoorwaardelijk geschorste advocaat mag gedurende de schorsing de titel van advocaat niet voeren en de praktijk niet uitoefenen. Hij mag ook niet optreden in procedures waarbij de bijstand van een advocaat niet verplicht is.

Schrapping heeft dezelfde gevolgen als schorsing, maar is niet tijdelijk maar - in beginsel - voor altijd. In theorie kan ook een geschrapte advocaat, net als iedereen (artikel 2 Advocatenwet), weer om inschrijving op het tableau vragen, maar dat zal na een tuchtrechtelijke schrapping zelden goed gevonden worden door de plaatselijke orde van advocaten (artikel 4 Advocatenwet). De maatregel van schrapping is te vergelijken met de tuchtrechtelijke doorhaling in het register bij medici of accountants.

De tuchtrechter kan als bijkomende maatregel bij een berisping, schorsing of schrapping bepalen dat de uitspraak met naamvermelding moet worden openbaar gemaakt (artikel 48 lid 3 Advocatenwet).

De raad kan ten slotte in de beslissing, op verzoek van de klager of uit zichzelf (“ambtshalve”), ook uitspreken dat de beklagde advocaat jegens de klager niet de zorgvuldigheid heeft betracht die bij een behoorlijke rechtshulpverlening betaamt (artikel 48 lid 7 Advocatenwet).

De maatregelen worden pas van kracht als de beslissing waarmee de maatregel is opgelegd onherroepelijk is geworden. Een beslissing van een raad van discipline is onherroepelijk als het Hof van Discipline deze heeft bekrachtigd, of wanneer geen van de betrokkenen binnen dertig dagen hoger beroep heeft ingesteld tegen de beslissing van de raad, of wanneer een ingesteld hoger beroep wordt ingetrokken.

In de toekomst (wetsvoorstel 32382 tot wijziging van de Advocatenwet) zal de tuchtrechter als maatregel ook een boete kunnen opleggen.

2.14 Publicatie van beslissingen

De uitspraken van de raden en het hof worden geanonimiseerd gepubliceerd op www.tuchtrecht.nl.

Deze geanonimiseerde publicatie moet worden onderscheiden van de in par. 2.13 genoemde bijkomende maatregel die de tuchtrechter kan opleggen om een berisping, schorsing of schrapping openbaar te laten maken.

De regering heeft voorgesteld (wetsvoorstel 32382) om schorsingen en schrappingen met vermelding van de naam van de advocaat te doen opnemen in een openbaar register.

Op het moment van publicatie van dit jaarverslag is wetsvoorstel 32382 aanhangig bij de Eerste Kamer.

2.1.5 Bijzondere procedures

Naast de in 2.1 genoemde gewone klachtprocedure kunnen ten overstaan van de tuchtcolleges ook de volgende bijzondere procedures worden gevoerd. De genoemde artikelnummers verwijzen naar de Advocatenwet.

Spoedshalve schorsing (artikel 60ab en volgende)

De artikel 60ab procedure is een soort kort geding in tuchtzaken. Op grond van artikel 60ab (sinds juli 2009 in de wet) kan de deken de raad in ernstige gevallen vragen een advocaat onmiddellijk te schorsen of een voorlopige voorziening te treffen. Het gaat om gevallen waarin een ernstig vermoeden is gerezen van een handelen of nalaten waardoor een in artikel 46 beschermd belang zeer ernstig is of dreigt te worden geschaad. Dit zijn zaken waarin het maatschappelijk belang vergt dat afwikkeling van de tuchtprocedure niet wordt afgewacht, alvorens de tuchtrechtelijke maatregel te laten ingaan. De raad beslist in beginsel binnen veertien dagen. Een schorsing of voorlopige voorziening op grond van artikel 60ab gaat direct in; tegen deze beslissing staat wel hoger beroep open, maar dit schorst niet de werking van de beslissing. Na de beslissing moet de deken binnen een redelijke termijn, doorgaans zes weken, de bodemzaak (dat wil zeggen de gewone tuchtprocedure) aanhangig maken bij de raad van discipline.

Onbehoorlijke praktijkuitoefening (artikel 60b en volgende)

De artikel 60b procedure is geen echt tuchtrecht, het gaat hier om een praktische ordemaatregel. Als een advocaat er tijdelijk of blijvend geen blijk van geeft zijn praktijk behoorlijk uit te kunnen oefenen kan de deken op grond van artikel 60b de raad van discipline vragen om schorsing voor onbepaalde tijd en/of een voorziening. Gedacht kan worden aan langdurige ziekte van de advocaat of andere oorzaken voor het niet op orde zijn van de praktijk. De deken kan ook eerst de voorzitter van de raad verzoeken om een onderzoek in te laten stellen naar de toestand van de praktijk van de advocaat (artikel 60c). In deze procedures, die in beginsel niet openbaar zijn, komen deels andere belangen aan de orde dan de belangen die artikel 46 beschermt.

Beklag weigering aanwijzing advocaat (artikel 13)

Als een rechtzoekende zelf geen advocaat kan vinden in een zaak waarin een advocaat nodig is, kan hij op grond van artikel 13 van de Advocatenwet de deken vragen hem een advocaat aan te wijzen. Op een dergelijk verzoek beslist de deken van de plaatselijke orde in het arrondissement waar de rechtszaak gaat plaatsvinden. Als de deken het verzoek afwijst, kan de rechtzoekende beklag doen bij het Hof van Discipline. Het hof oordeelt of de deken in redelijkheid tot zijn besluit heeft kunnen komen. In 2013 heeft het hof 18 beslissingen in dergelijke zaken genomen, waarvan 1 gegrond en 17 ongegrond.

Beklag bij verzet tegen inschrijving als advocaat (artikel 4 en 5)

Een jurist die advocaat wil worden, dient aan een aantal wettelijke voorwaarden te voldoen. Als hij als advocaat wil worden ingeschreven, dient hij een verzoekschrift in bij de rechtbank van het arrondissement waarin hij zich wil vestigen. De raad van toezicht van de orde van advocaten in dat arrondissement kan besluiten verzet te doen (in te dienen bij de rechtbank) tegen beëdiging van de beoogd advocaat, ofwel omdat de verzoeker niet aan de vereisten voldoet, ofwel wanneer de raad van toezicht meent dat gegronde vrees bestaat dat de verzoeker zich niet aan de regels zal houden of zich anderszins niet zal gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt. Als de raad verzet doet, kan de verzoeker beklag doen bij het Hof van Discipline. In 2013 heeft het hof twee van dergelijke beklagzaken behandeld; beide zijn ongegrond verklaard.

Beroep tegen schrappen van een reeds beëdigde advocaat door de raad van toezicht (artikel 9)

De raad van toezicht, het bestuur van de plaatselijke orde van advocaten, kan gedurende één jaar na beëdiging van een advocaat in bepaalde gevallen besluiten de advocaat te schrappen. Dat kan als de advocaat vóór zijn beëdiging zaken voor de raad heeft verzwegen die zo ernstig zijn dat de raad verzet had gedaan als ze bekend waren geweest, of die als de feiten van na beëdiging waren tot schrapping van het tableau hadden kunnen leiden. Als de raad van toezicht een dergelijke beslissing neemt, kan de betrokken advocaat in hoger beroep bij het hof. Het hof oordeelt of de raad van toezicht in redelijkheid tot zijn besluit heeft kunnen komen. In 2013 heeft het hof één hoger beroep ex artikel 9 behandeld; het is ongegrond verklaard.

Bas Martens

‘Kleine kantoren zijn niet slechter dan grote’

Bas Martens, deken in het arrondissement Den Haag en voorzitter van het Landelijk Dekenberg, kijkt naar de cijfers en vertelt over de kantoorbezoeken die hij aflegt. ‘Dat het bij kleine kantoren slechter gaat dan bij grotere, is echt niet waar.’

20

Het aantal klachten bij de tuchtrechter is in vijf jaar met 55 procent toegenomen. Wat leidt u daar uit af?

‘Het toezicht op de advocatuur is zo in beweging dat het moeilijk is een trend te duiden. Het is dus giswerk, maar ik denk dat het komt doordat het toezicht op de advocatuur de laatste jaren veel zichtbaarder is geworden. Mensen weten ons te vinden, dat is helemaal niet slecht.’

Afgelopen jaar steeg de instroom van klachten bij de tuchtrechters met 13 procent, maar het aantal gegrondverklaringen daalde met 7 procent. Hoe verklaart u dat?

‘Dat er meer klachten zijn betekent niet dat advocaten slechter werk zijn gaan doen. De tuchtrechters blijven dat heel zorgvuldig toetsen. Uit wat wij horen van cliënten en uit de kantoorbezoeken die de dekens afleggen, komt ook niet het beeld naar voren dat advocaten slechter zijn gaan functioneren.’

De dekens fungeren toch als ‘filter’ voor de tuchtrechter? Is die filter minder goed gaan werken?

‘Als dekens proberen we vaak door bemiddeling de klacht naar tevredenheid op te lossen. Dat is voor klagers ook bevredigender dan een ‘ja’ of ‘nee’ van de tuchtrechter. Maar in ongeveer een derde van de zaken lukt dat niet en gaat de klacht door naar de tuchtrechter. Over het geheel genomen zijn in het eerste kwartaal van 2014 bij de dekens trouwens minder klachten binnenvallen dan in het eerste kwartaal van 2013: een daling van 24 procent ten opzichte van vorig jaar. Maar pas als het stof een beetje is neergedaald zullen we conclusies kunnen gaan trekken.’

Er komen steeds meer eenmanskantoren. Je hoort vaak dat de kwaliteit van de kleine kantoren zorgen baart.’

‘Sinds 2013 leggen de dekens pro-actief kantoorbezoeken af. We hebben in Den Haag 560 kantoren, we bezoeken tien procent, dus in ieder geval 56 per jaar. Daaruit komt zeker niet het beeld naar voren dat eenmanskantoren het gemiddeld genomen slechter hebben geregeld dan kantoorcombinaties. Je hebt fantastische kleine kantoren die hun eigen niche hebben, en grotere kantoren waar het niet goed gaat. De algemene uitlating dat het bij kleine

kantoren slechter gaat dan bij grotere, is echt niet waar.'

Afgelopen jaar hebben de dekens zelf 68 bezwaren ingediend bij de tuchtrechter. Dat is 7 procent meer dan het jaar daarvoor. Hoe komt dat?

'Dat zal te maken hebben met de invoering van de kantoorbezoeken. En vorig jaar was er veel te doen rond de CCV, de schriftelijke informatie die advocatenkantoren bij de Orde moeten indienen. Er werd een nieuwe advocatenpas ingevoerd, en dat ging niet zonder slag of stoot. Advocaten zijn soms niet erg handig met digitaal gedoe, dus veel advocaten waren daardoor te laat. We hadden als dekens een traject afgesproken: na zoveel herinneringen dienen we een dekenbezwaar in. Ik meen dat het in Den Haag om 25 bezwaren ging. De meeste konden weer worden ingetrokken omdat de advocaten alsnog aan hun verplichtingen voldeden.'

Er staan nogal wat veranderingen - misschien al per 1 januari 2015 - op stapel in de regelgeving rond het

tuchtrecht, zoals invoering van een griffierecht van vijftig euro. Hoe kijkt u daar tegenaan?

'De invoering van een griffierecht van vijftig euro voor zaken die bij de Raad van Discipline aanhangig worden zal een dempende werking hebben. We zullen moeten afwachten of de 'veelklagers' - want die heb je ook - zich erdoor laten afschrikken. En we weten ook niet of dit het aantal klachten dat bij de deken wordt ingediend zal gaan verminderen. Er komt voor de tuchtrechter ook de mogelijkheid om een advocaat in de kosten van de procedure te veroordelen. Het is aan de tuchtrechter om daar lijn in te brengen; hij hoeft dat namelijk niet te doen. En dan heb je nog de verplichte openbaarmaking van de namen van advocaten die een schorsing of schrapping opgelegd krijgen. Advocaten nemen het in het algemeen al buitengewoon serieus als dat gebeurt, maar dit zal er nog een extra dimensie aan geven. Zeker omdat alles op internet voor iedereen zal zijn te vinden; dat raakt je eer en goede naam. Ik denk dat daar een goede invloed van uit zal gaan.'

Jaarcijfers 2013

3.1 Raden van Discipline

3.1.1 Aantal advocaten per raad van discipline

Uit onderstaande tabel blijkt hoe de 17.298 Nederlandse advocaten verdeeld zijn over de werkgebieden van de verschillende raden van discipline. De werkgebieden van de raden van discipline komen overeen met de ressorten van de gerechtshoven (zie ook par. 2.2).

Uitgegaan is van de per 1 januari 2013 ingevoerde nieuwe rechterlijke indeling.

Met ingang van 1 januari 2013 zijn de ressorten – en daarmee de raden van discipline – Leeuwarden en Arnhem samengevoegd. Per die datum zijn het Gooi en de Vechtstreek overgebracht van ressort Amsterdam naar ressort Arnhem-Leeuwarden.

Ressort	aantal advocaten per 31-12-2013 (2012)
Amsterdam	5873 (5789)
Arnhem-Leeuwarden	4610 (4571)
Den Haag	3836 (3774)
's-Hertogenbosch	2979 (2934)
Totaal	17.298 (17.068)

Elk ressort bestaat weer uit een aantal arrondissementen, waarvan de grenzen overigens samenvallen met de grenzen van de lokale orden van advocaten. De advocaten waren als volgt verdeeld over de arrondissementen. Uitgegaan is van de per 1 januari 2013 ingevoerde nieuwe rechterlijke indeling (met dien verstande dat het arrondissement Oost-Nederland op 1 april 2013 weer is gesplitst in de arrondissementen Overijssel en Gelderland).

Arrondissement			Ressort
Amsterdam	4999		
Noord-Holland	874	+	
		5873	Amsterdam
Midden-Nederland	1880		
Noord-Nederland	836		
Gelderland	1216		
Overijssel	678	+	
		4610	Arnhem-Leeuwarden
Den Haag	1871		
Rotterdam	1965	+	
		3836	Den Haag
Limburg	823		
Oost-Brabant	1154		
Zeeland-West-Brabant	1002	+	
		2979	's-Hertogenbosch
TOTAAL		17.298	

(bron: Jaarverslag Nederlandse Orde van Advocaten 2013)

3.1.2 Aantal zaken per raad van discipline

In 2013 zijn bij de raden van discipline 1584 nieuwe klachten binnengekomen, dat is 13 procent meer dan vorig jaar. Alweer een forse stijging dus, zij het iets minder sterk dan in 2012, toen de toename 17 procent bedroeg. Al met al is in vijf jaar tijd de instroom met 55 procent toegenomen van 1020 zaken in 2009 naar 1584 zaken in 2013. Doordat de raden zich tot het uiterste hebben ingespannen om meer zaken af te doen, te weten 15 procent meer dan in 2012, zijn de voorraden toch niet gegroeid. Met “afgedaan” wordt bedoeld dat er bij de raad een einde aan de behandeling van de klacht is gekomen. Tussenbeslissingen, beslissingen op wrakingsverzoeken en voorzittersbeslissingen waartegen verzet is ingesteld vallen dus niet onder afgedane zaken.

Raad	Ingekomen		Afgedaan		In behandeling	
	2013	(2012)	2013	(2012)	eind 2013	(2012)
Amsterdam	391	(375)	410	(380)	157	(196)
Arnhem-Leeuwarden	466	(461)	444	(365)	302	(280)
Den Haag	338	(232)	359	(305)	74	(95)
's-Hertogenbosch	389	(332)	356	(312)	209	(176)
Totaal	1584	(1400)	1569	(1362)	742	(747)

De gemiddelde doorlooptijd in 2013 bij de raden, dat wil zeggen de tijd tussen binnenkomst van de klacht bij de raad en de uitspraak, bedroeg zeven maanden.

3.1.3 Inhoud beslissingen

In de eerste tabel hieronder is vermeld hoe in het verslagjaar door de raden van discipline, dus in eerste aanleg, is geoordeeld over de klachten. De meeste van die oordelen zijn inmiddels onherroepelijk, maar enkele zijn inmiddels in hoger beroep vernietigd (hetgeen kan leiden tot een lichtere of tot een zwaardere maatregel) of zijn nog niet onherroepelijk omdat de hoger beroepsprocedure nog loopt. In het algemeen wordt in ongeveer een kwart van de gevallen hoger beroep ingesteld, waarna het Hof van Discipline de uitspraak van de raad meestal bekrachtigt en soms vernietigt. Met die kanttekening kan over de oordelen van de raden in onderstaande tabel het volgende worden opgemerkt.

Van de 1286 tuchtrechtelijke oordelen die de raden van discipline in 2013 gaven, luidden er 875 – dat is 68 % (in 2012: 61%) – ongegrond of niet-ontvankelijk. De raden verklaarden 411 klachten (deels) gegrond, dat is 32% (2012: 39%). Het grootste deel daarvan, 254 zaken, ging om eenmalige en/of kleinere vergrijpen, waarvoor of geen maatregel of een waarschuwing werd opgelegd. De raden deelden 125 berispingen en voorwaardelijke schorsingen uit. De raden van discipline beslisten dat 23 advocaten tijdelijk (onvoorwaardelijke schorsing) en zes advocaten voorgoed (schrapping) uit hun ambt moesten worden gezet. Zolang er overigens nog hoger beroep mogelijk of aanhangig is, gaan door een raad opgelegde maatregelen nog niet in. Zie voor de schorsingen en schrappingen die in 2013 onherroepelijk van kracht zijn geworden hoofdstuk 4.

In de lichtere maatregelen zitten geen grote verschuivingen ten opzichte van het vorige verslagjaar. De scherpe daling in het aantal onvoorwaardelijke schorsingen is echter opmerkelijk, na een gestage stijging van 32 in 2009 tot 60 in 2012. Het aantal geschrapte advocaten is ook gedaald ten opzichte van de dertien van 2012, maar dit aantal fluctueert altijd nogal; in 2010 waren het er bijvoorbeeld ook zes. Statistisch-technisch gaat het bij de schrappingen om zulke kleine aantallen, dat er geen conclusies over trends aan kunnen worden verbonden.

Voorts (zie tabel 3.1.3.2) werd er in “tucht-kortgeding”, dat wil zeggen in afwachting van de bodem-tuchtprocedure, één (in 2012: 8) keer een spoedschorsing of voorlopige voorziening op grond van artikel 60ab Advocatenwet (zie par. 2.15 en 4.4) opgelegd. Daarnaast werden aan twee (in 2012: 4) advocaten ordemaatregelen opgelegd omdat zij hun praktijk niet op orde hadden (schorsing voor onbepaalde tijd en/of praktijkvoorziening op grond van artikel 60b; zie par. 2.15 en 4.5).

Al met al werd er op 17.298 Nederlandse advocaten in 2013 zo’n 414 (in 2012: 453) keer ingegrepen door de tuchtrechter. Rekening houdend met het feit dat in een jaar soms meer uitspraken op slechts één advocaat betrekking hebben, kreeg dus ongeveer twee procent van de advocaten met een – lichtere of zwaardere – ongunstige beslissing te maken. Dat is evenveel als in 2012.

Om die cijfers in perspectief te plaatsen is het goed te bedenken dat een advocaat gemiddeld zo'n honderd zaken per jaar behandelt.

Niet alle klachtzaken worden overigens afgedaan met een oordeel van de tuchtrechter. Sommige klachtzaken eindigen op andere wijze, zoals door intrekking van de klacht, door verwijzing of door een beslissing omtrent kosten of opheffing van een artikel 60b-voorziening (zie par. 2.15). Dit verklaart waarom het totaal aantal oordelen in tabel 3.1.3.1 lager is dan het totaal aantal afgedane zaken in tabel 3.1.2.

Zie paragraaf 2.13 voor een nadere toelichting op de inhoud van de verschillende maatregelen die de tuchtrechter kan opleggen.

Tabel 3.1.3.1 Tuchtrechtelijke oordelen in 2013 (2012)

Oordeel	Amsterdam	Arnhem-Leeuwarden	Den Haag	's-Hertogenbosch	Totaal
ongegrond/niet-ontvankelijk	222	263	185	205	875 (690)
gegrond/geen maatregel	25	16	12	8	61 (47)
gegrond/waarschuwing	52	64	35	42	193 (192)
gegrond/berisping	32	15	22	24	93 (96)
gegrond/voorwaardelijke schorsing	9	5	14	4	32 (21)
gegrond/onvoorwaardelijke schorsing	4	3	3	13	23 (60)
gegrond/schrapping (aantal besl)	2	2	0	5	9 (25)
<i>aantal geschrapte advocaten</i>	2	1	0	3	6 (13)
Totaal	346	368	271	301	1286 (1131)
<i>waarvan gegrond:</i>	<i>124 (127)</i>	<i>105 (96)</i>	<i>86 (109)</i>	<i>96 (107)</i>	<i>411 (441)</i>

In de tabel wordt onder “ongegrond/niet-ontvankelijk” begrepen: zowel de voorzittersbeslissingen met het oordeel klacht kennelijk ongegrond en/of kennelijk niet-ontvankelijk waartegen geen verzet is ingesteld, als de raadsbeslissingen met het oordeel verzet ongegrond of niet-ontvankelijk of klacht niet-ontvankelijk en/of ongegrond. Onder “gegrond” worden ook begrepen de beslissingen waarin een klacht deels gegrond en deels ongegrond wordt verklaard. In het cijfer “gegrond/voorwaardelijke schorsing” zitten alleen de geheel voorwaardelijke schorsingen. Met “gegrond/onvoorwaardelijke schorsing” wordt ook bedoeld op de onvoorwaardelijke schorsingen waarvan een deel voorwaardelijk is opgelegd.

Het cijfer “gegrond/schrapping (aantal advocaten)” geeft het aantal advocaten weer dat door een raad van discipline in 2013 van het tableau is geschrapt, niet het aantal beslissingen tot het opleggen van die maatregel. Het aantal geschrapte advocaten kan lager liggen – en lag in 2013 ook daadwerkelijk lager – dan het aantal schrappingsbeslissingen. Dit kan omdat tegen een advocaat meerdere klagers kunnen klagen en over (deels)

andere feiten. Dit kan leiden tot meerdere schrappingsbeslissingen van dezelfde datum ten aanzien van die ene advocaat (zie ook hoofdstuk 4). Bij de andere maatregelen is in de tabel uitsluitend het aantal beslissingen vermeld. Dit omdat een raad van discipline aan één advocaat in theorie in een jaar meerdere lichtere maatregelen, bijvoorbeeld twee waarschuwingen en een berisping, kan opleggen. Een advocaat kan echter maar één keer worden geschrapt (al kan die maatregel dus in meerdere beslissingen worden neergelegd).

Naast de in tabel 3.1.3.1 vermelde oordelen over tuchtklachten hebben de raden en hun voorzitters als gezegd ook nog andersoortige uitspraken gedaan, zoals op wrakingsverzoeken of op verzoeken van de deken om een ordemaatregel wegens onbehoorlijke praktijkuitoefening. Van deze bijzondere beslissingen zijn de aantallen vermeld in de volgende tabel.

Tabel 3.1.3.2 Bijzondere beslissingen in 2013 (2012)

	Amsterdam	Arnhem-Leeuwarden	Den Haag	's-Hertogenbosch	Totaal
Tenuitvoerlegging	0 (0)	0 (0)	0 (0)	2 (3)	2 (3)
Wrakingsverzoek ongegr/niet-ontv	1 (5)	5 (6)	3 (7)	2 (0)	11 (18)
Wrakingsverzoek toegewezen	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Herzieningsverzoek afgewezen	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Herzieningsverzoek toegewezen	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Verzoek art. 60ab afgewezen	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
60ab toegewezen (schorsing en/of vovo)	0 (1)	1 (2)	0 (2)	0 (3)	1 (8)
Verzoek art. 60b afgewezen	0 (0)	0	0 (4)	1 (0)	1 (4)
60b toegew: schorsing onbep tijd	0 (2)	2 (0)	0 (1)	0 (1)	2 (4)
art. 60c toegewezen	1 (1)	2 (1)	2 (0)	0 (1)	5 (3)
Voortgezet in alg. belang (47a)	0	0	0	1	1
Openbaarmaking 48 lid 3	1	0	0	18	19
Onzorgv rechtsh.verlening 48 lid 7	10	0	0	2	12

De cijfers over 2012 zijn, voor zover bekend, tussen haakjes vermeld.

Over de aard van de bijzondere procedures op grond van de artikelen 60ab, 60b en 60c Advocatenwet kunt u meer lezen in paragraaf 2.15. De beslissing op grond van artikel 47a Advocatenwet is vaak (maar niet altijd) een tussenbeslissing; als een klager de klacht intrekt, kan de raad of het Hof van Discipline waar de klacht aanhangig is op grond van die bepaling beslissen dat de behandeling van de klacht in het algemeen belang wordt voortgezet. De bijkomende maatregel van openbaarmaking ex artikel 48 lid 3 Advocatenwet en de bijkomende uitspraak van onbehoorlijke rechtshulpverlening ex artikel 48 lid 7 Advocatenwet worden nader toegelicht in paragraaf 2.13.

3.1.4 Aard gegronde klachten

Waar gaan de klachten meestal over? Een aantal bijzondere categorieën van gegronde klachten wordt afzonderlijk geregistreerd; die staan vermeld in onderstaande tabel.

Let op: het totaalcijfer is niet gelijk aan het totaal aantal gegronde klachten; veel gegronde klachten vallen immers in geen van deze categorieën en anderzijds kan een klacht in meerdere categorieën vallen.

In tabel 3.1.5 is ook het aantal door lokale deken tegen advocaten ingediende klachten (dekenbezwaren; zie ook par. 2.4) vermeld en het aantal klachten tegen deken (zie ook par. 2.8). In 2013 zijn er 68 dekenbezwaren ingediend. Daarvan zijn er 62 gegronde verklaard en zes ongegrond of niet-ontvankelijk. De deken is zelf ook advocaat en dus kunnen er tegen hem ook tuchtklachten worden ingediend. Op 56 van dergelijke klachten hebben de raden in 2013 beslist: drie gegronde en 53 ongegrond of niet-ontvankelijk. Deze klachten gaan vaak over het optreden van de deken tijdens het dekenonderzoek (zie par. 2.8).

Aard van de gegronde klacht	Amsterdam	Arnhem-Leeuwarden	Den Haag	's-Hertogenbosch	Totaal
VAFI ¹	3 (9)	4 (0)	0 (3)	1 (3)	8 (15)
Gedragsregels 23-28 (financiële regels)	12 (12)	13 (23)	11 (13)	10 (24)	46 (72)
Toevoegingsperikelen	6 (4)	6 (2)	4 (3)	4 (12)	20 (21)
Gedragsregel 7 ²	1 (0)	9 (11)	1 (10)	5 (6)	16 (27)
Opleidingspunten	3 (3)	-	1 (0)	1 (0)	5 (3)
Geheimhouding	3 (2)	2 (0)	0 (1)	1 (1)	6 (4)
Communicatie met de cliënt	14 (12)	21 (15)	15 (17)	23 (22)	73 (66)
Gedragsregel 37 ³	8 (18)	2 (0)	0 (13)	15 (2)	25 (33)
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering	1 (0)	2 (2)	5 (2)	0 (0)	8 (4)
Prestatie onder de maat	18 (15)	42 (70)	35 (38)	30 (25)	125 (148)
Dekenbezwaar gegronde	13 (19)	13 (15)	14 (11)	22 (15)	62 (60)
Dekenbezwaar ong./niet-ontvankelijk	1 (0)	3 (1)	1 (1)	1 (1)	6 (3)
Klacht tegen deken gegronde	0 (0)	2 (0)	0 (0)	1 (0)	3 (0)
Klacht tegen deken ong./niet-ontvankelijk	12 (6)	21 (23)	7 (8)	13 (16)	53 (53)

¹ De Verordening op de administratie en de financiële integriteit.

² Gedragsregel 7 ziet op belangenconflicten.

³ Gedragsregel 37 verplicht een advocaat om mee te werken aan het onderzoek door de deken naar een ingediende klacht of aan een verzoek om informatie van de deken in het kader van een controle.

Quirine Falger

‘Inhoudelijker toetsing van de kwaliteit van de dienstverlening’

Quirine Falger is advocaat geweest en nu sinds elf jaar rechter bij de rechtbank Amsterdam. Ze is zeven jaar lid van een tuchtcollege voor de gezondheidszorg (medisch tuchtcollege).

En sinds 1 april 2013 is ze óók advocaten-tuchtrechter, als plaatsvervangend voorzitter in de Amsterdamse Raad van Discipline. Goed voor een brede blik.

30

Waarom hebben artsen en advocaten een tuchtrechter nodig?

‘Als je je auto naar de garage brengt, sluit je een resultaatovereenkomst: het is pas goed als de auto gerepareerd is. Dat is anders wanneer je naar de dokter of naar een advocaat gaat. In het Burgerlijk Wetboek behoren de dokter/patiënt- en de advocaat/cliëntrelatie tot de opdracht-overeenkomsten. Dat betekent dat de arts en de advocaat als opdrachtnemer een inspanningsverplichting hebben.

Het resultaat kunnen ze niet voorspellen, ze kunnen niets garanderen. Een advocaat moet voldoende kennis en kunde hebben om de opdracht behoorlijk uit te voeren en daarbij zijn best doen. In de woorden van het Hof van Discipline: handelen als een redelijk bekwaam advocaat. Op dat soort beroepen zit tuchtrecht, met daarin naast beroepsrechters ook vakgenoten die het beroepsmatige handelen kunnen beoordelen. Het is in zoverre goed en nodig dat slaggers elkaars vlees keuren.’

De laatste tijd zie je in het advocaten-tuchtrecht steeds vaker een verwijzing naar die opdrachtovereenkomst opduiken. Waarom is dat?

‘Tot voor kort toetste de tuchtrechter de kwaliteit van de dienstverlening van de advocaat nogal marginaal. De advocaat had een grote mate van vrijheid in de wijze waarop hij de zaak aanpakte. De tuchtrechter stelde zich lijdelijk op: hij was afhankelijk van hetgeen de klager naar voren bracht, en ging niet zelf achter de feiten aan. Je ziet nu dat het Hof van Discipline toe wil naar een inhoudelijker toetsing: de advocaat kiest een aanpak, maar is ook gewoon een opdrachtnemer die tegenover de opdrachtgever, de cliënt, aan de professionele standaard moet voldoen. Dat betekent dat de tuchtrechter actiever en uitgebreider moet gaan onderzoeken hoe de advocaat de zaak heeft behandeld.’

Hoe gaat dat in het medisch tuchtrecht?

‘Daar vindt die inhoudelijker toets al plaats. Stel dat een klager zegt dat de arts een botbreuk over

nieuw

het hoofd heeft gezien, maar die patiënt heeft de foto's niet. Als je marginaal toetst zeg je: ik weet dat in één op de duizend gevallen een breuk niet te zien is op de foto. Ik ken de foto's niet, dus ik wijs de klacht af omdat ik niet weet of deze breuk behoort tot de vele wel zichtbare, of tot de enkele onzichtbare. Maar in het medisch tuchtrecht hebben de secretarissen een belangrijke rol in het vooronderzoek. Die secretaris vraagt in zo'n geval de foto's op. En als het nodig is benoemt het tuchtcollege specialisten als deskundigen om naar die foto's te kijken. Dan kun je beoordelen of de arts de breuk in dat specifieke geval in redelijkheid over het hoofd heeft kunnen zien. En dan wordt zo'n klacht mogelijk wel gegrond verklaard. Maar het kost dus wel meer tijd en geld om dat uit te zoeken.'

De 'professionele standaard', hoe moet je die voor advocaten concreet invullen?

'Het is altijd heel moeilijk om kapstukken te vinden. Het gaat er in elk geval niet om of de zaak is gewonnen, maar of een advocaat met

voldoende verstand van zaken het zo gedaan zou kunnen hebben. In de gezondheidszorg heersen veel behandelprotocollen, opgesteld en aanvaard door de betrokken beroepsgroep zelf. De behandelaar die van een protocol afwijkt, zal met een goed verhaal moeten komen want anders is de klacht daarover gegrond. Dergelijke standaarden zijn er in de advocatuur veel minder. Die zullen de tuchtrechters dus in concrete gevallen voor de verschillende specialismen moeten gaan invullen.'

Wat heeft de cliënt eigenlijk aan die inhoudelijke toets? Voor schadevergoeding moet hij toch naar de civiele rechter, en uit onderzoek blijkt dat die zich weinig van het oordeel van de tuchtrechter aantrekt.

'Het gaat ook om het rechtvaardigheidsgevoel. Bovendien zou het wel eens kunnen zijn dat de civiele rechter het oordeel van de tuchtrechter zwaarder laat meewegen als die inhoudelijker gaat toetsen.'

3.2 Hof van Discipline

3.2.1 Aantal nieuwe zaken gedurende 2013 (2012)

Bij het hof zijn in 2013 4,5 % minder zaken binnen gekomen dan in 2012. Het aantal afgedane zaken is toegenomen als gevolg van extra zittingen die eind 2012 zijn gehouden maar die pas in 2013 een uitspraak hebben opgeleverd en extra zittingen die gedurende het jaar 2013 zijn gehouden.

Hof	Ingekomen	Afgedaan	In behandeling eind 2013 (2012)
Hof van Discipline	352	(368)	435 (308)

Het onder handen werk per 31 december 2013 is verminderd en in samenhang daarmee is de gemiddelde doorlooptijd bij het Hof van Discipline afgenomen van 11 maanden tot 7 maanden.

3.2.2 Herkomst hoger beroepszaken per Raad van Discipline⁴

Raad van Discipline	2013	(2012)
Amsterdam	75	(96)
Arnhem-Leeuwarden	88	(78)
Den Haag	60	(70)
's-Hertogenbosch	67	(88)

3.2.3 Inhoud beslissingen

3.2.3.1 Tuchtrechtelijk oordeel Hof van Discipline

Zoals opgemerkt in par. 3.1.4 worden niet alle zaken afgedaan met een oordeel van de tuchtrechter. Daarnaast geldt voor het Hof van Discipline hetgeen in de noot bij par. 3.2.2. is opgemerkt. Een en ander verklaart waarom het totaal aantal oordelen in onderstaande tabel lager is dan het totaal aantal afgedane zaken in tabel 3.2.1.

Oordeel	2013	(2012)
ongegegrond/ niet ontvankelijk	168	(101)
gegrond geen maatregel	10	(13)
gegrond waarschuwing	62	(36)
gegrond berisping	34	(31)
gegrond, voorwaardelijke schorsing	6	(4)
gegrond onvoorwaardelijke schorsing	18	(24)
gegrond schrapping	12	(6)
<i>Aantal geschrapte advocaten</i> ⁵	5	(6)
60b schorsingen	0	(0)
Andere 60b voorzieningen	0	(0)
60ab	0	(0)
Terug verwijzingen	0	(2)

3.2.3.2 Bijzondere beslissingen

	2013	(2012)
Wrakingsverzoeken ongegrond	9	(8)
Wrakingsverzoeken gegrond	0	(0)
Herzieningsverzoeken ongegrond/niet-ontvankelijk	3	(6)
Herzieningsverzoeken gegrond	0	(0)
60ab	0	(0)
60b bekrachtigd	0	(0)
60b vernietigd	0	(1)
60c	0	(0)

3.2.4 Aard gegronde klachten

Waar gaan de klachten in hoger beroep meestal over? Een aantal bijzondere categorieën wordt afzonderlijk geregistreerd; die staan vermeld in deze tabel. Let op: veel gegronde klachten vallen in geen van deze categorieën en anderzijds kan een klacht in meerdere categorieën vallen.

Aard van de gegronde klachten	2013	(2012)
VAFI ⁶	4	(9)
Gedragsregels 23-28 (financiële regels)	17	(31)
Toevoegingsperikelen	7	(12)
Gedragsregel 7 ⁷	7	(7)
Puntenklachten	1	(0)
Geheimhouding	6	(2)
Communicatie met de cliënt	27	(22)
Gedragsregel 37 ⁸	2	(6)
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering	1	(4)
Prestatie onder de maat	40	(37)

- 4 Het verschil tussen het totaal aantal van de Raden van Discipline afkomstige zaken en de bij het Hof van Discipline nieuw ingekomen zaken moet worden gezocht in de omstandigheid dat het Hof van Discipline in een aantal gevallen als eerste instantie kennis neemt van een dossier (te denken valt aan verwijzingen naar een andere Raad van Discipline, beklagzaken op grond van art. 13 Advocatenwet, herzieningen en zaken op de voet van art. 5 en 9 Advocatenwet).
- 5 Zie ook de toelichting bij tabel 3.1.3.1 op onder meer de categorie "aantal geschrapte advocaten".
- 6 De Verordening op de administratie en de financiële integriteit.
- 7 Gedragsregel 7 ziet op belangenconflicten.
- 8 Gedragsregel 37 verplicht een advocaat om mee te werken aan het onderzoek door de deken naar een ingediende klacht of aan een verzoek om informatie van de deken in het kader van een controle.

In 361 beslissingen van het Hof van Discipline werd beslist op een beroep tegen een beslissing van een raad van discipline. Een beslissing kan worden bekrachtigd, (geheel of gedeeltelijk) vernietigd en het beroep kan niet-ontvankelijk worden verklaard. In dat geval kan het hof geen inhoudelijk oordeel vellen over de klacht. Als een klacht wordt ingetrokken nadat de raad de klacht gegrond had bevonden dient het hof te beoordelen of de zaak verder wordt behandeld om redenen aan het algemeen belang ontleend. Als dat niet het geval is, vernietigt het hof de beslissing van de raad en verstaat dat niet meer op de klacht behoeft te worden beslist.

Bekrachtiging	188
Vernietiging	109
Niet-ontvankelijk	36
Klacht ingetrokken en hof verstaat dat niet meer behoeft te worden beslist	8

Het hof heeft in appel geoordeeld op dekenbezwaren. De uitkomsten van deze procedures waren als volgt.

(geheel of gedeeltelijk) gegrond	18
Ongegrond	4
Bezwaar ingetrokken en hof verstaat dat niet meer behoeft te worden beslist	1

Het hof heeft klachten tegen dekens als volgt beoordeeld.

Gegrond	2
Ongegrond	3

3.2.5 Beklagzaken

Naast beroepsprocedures tegen beslissingen van raden op een klacht heeft het hof beslissingen op beklag gegeven.

In artikel 13 procedures betreft dat een beklag tegen een afwijzende beslissing van de deken om een advocaat aan te wijzen.

In artikel 5 procedures betreft het een beklag van een jurist die een verzoek tot beëdiging heeft gedaan en waartegen de Raad van Toezicht verzet heeft gedaan.

In artikel 9 procedures betreft dat een beklag tegen de beslissing van de Raad van Toezicht om een advocaat te schrappen van het tableau omdat bij zijn beëdigingsverzoek onjuiste gegevens zijn vertrekt. Zie ook par. 2.15.

In deze beklagprocedures heeft het hof als volgt beslist.

Art 13 gegrond	1
Art 13 ongegrond	17
Art 5 gegrond	0
Art 5 ongegrond	2
Art 9 gegrond	0
Art 9 ongegrond	1

Anke Mulder

‘De echtscheidingsadvocaat moet ook het belang van de kinderen bewaken’

Anke Mulder is al 32 jaar familierechtadvocaat. Van 2009 tot en met 2013 was ze voorzitter van de vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators vFAS. Bij (v)echtscheidingen moet je als advocaat de grenzen van het tuchtrechtelijk toelaatbare niet opzoeken, vindt ze. En het is goed dat de tuchtrechter daarin strenger lijkt te zijn geworden.

Advocaten hebben grote vrijheid om in overleg met hun cliënt te bepalen hoe ze de zaak aanpakken. Waar ligt de grens wat betreft de bejegening van de wederpartij?

‘Je moet als advocaat partijdig zijn, maar ik vind dat je in familie zaken als advocaat ook het belang van de kinderen moet bewaken (dienen is misschien een te groot woord). Ik vertel cliënten vaak zelfs dat ze ook rekening moeten houden met het belang van hun (ex)echtgenoot. Daarmee dienen ze namelijk ook hun eigen belang. Niemand wordt beter van een vechtscheiding. Door de heftige achterliggende emoties en de rol van kinderen is familierecht wat dat betreft een bijzonder rechtsgebied.’

De meeste klachten die gaan over de advocaat van de wederpartij worden afgewezen. Is de tuchtrechter wat u betreft streng genoeg?

‘In ieder geval niet te streng. Tot voor kort leek het of tuchtrechters op dit punt aan alle advocaten dezelfde norm oplegden, maar ik vind dat de norm voor familierechtadvocaten strenger

mag zijn. De laatste tijd komt in de tuchterspraak naar voren dat een advocaat in familie zaken ervoor moet waken dat de zaak niet nodeloos escaleert, zeker als er kinderen bij betrokken zijn. Dat vind ik een goede ontwikkeling.’

Je hoort wel dat advocaten door hun cliënten onder druk worden gezet om de wederpartij zwart te maken. Merkt u dat in de praktijk?

‘Ik kom in mijn praktijk dagelijks tegen dat cliënten willen dat je dingen doet die niet aan een oplossing bijdragen. Als advocaten één op één zouden doen en zeggen wat hun cliënt wil, zouden er heel wat meer vechtscheidingen zijn. Het is je taak je cliënt daarin te sturen en te corrigeren. Het is ook je taak te voorkomen dat procedure op procedure wordt gevoerd.’

En als ze dan naar een andere advocaat lopen?

‘Mijn ervaring is dat als je het met overwicht weet te brengen, cliënten je daarin wel volgen. Een cliënt vroeg me bijvoorbeeld schriftelijke

nieuw

verklaringen over te leggen van zijn kinderen, waarin ze in het kader van voorlopige voorzieningen zeiden dat ze liever bij hem wilden wonen dan bij hun moeder. Die verklaringen waren op zichzelf keurig; ik zou zeker geen tuchtrechtelijke grens overgaan als ik ze had overgelegd. Maar zoiets komt voor de andere ouder natuurlijk heel naar over. En wat brengt het ons? Ik heb gezegd dat we beter de rechter kunnen vragen de kinderen te horen. Dat soort afwegingen leunt op ervaring en specialisatie. Op dat laatste zou de Orde wat mij betreft nog wel meer mogen inzetten.'

Is het niet beter als je als advocaat voor beide partijen optreedt?

'Alleen in de rol van mediator. Binnen de vFAS is dat zelfs de enige manier waarop het mag: dan is je neutraliteit beter geborgd. Anders loop je groot risico dat je met een belangentegenstelling te maken krijgt, dat is inherent aan een echtscheiding.'

Er gaan stemmen op om mediation bij vechtscheidingen verplicht te stellen. Is dat een goed plan?

'Als oproep voor bewustwording vind ik het goed, maar in de praktijk ligt het een beetje ingewikkelder. Je vraagt iets van mensen waar ze op dat moment vaak niet aan toe zijn. Voor een geslaagde mediation moeten beide partijen het willen, zich sterk genoeg voelen en ook min of meer gelijkwaardig zijn. Bij een echtscheiding zie je vaak dat de ene partij emotioneel al veel verder is dan de ander. Dan is mediation soms nog een beetje te hoog gegrepen en is het beter om in een viergesprek, met de (ex)partners en twee advocaten, te proberen tot een oplossing te komen.'

Schorsingen en schrappingen

Ter verduidelijking van de door raden en hof opgelegde zware maatregelen volgt hieronder een selectie van de uitspraken van raden (voor zover tegen die uitspraken geen hoger beroep is ingesteld) en het hof waarin een schorsing of schrapping is opgelegd. Wat de schorsingen betreft gaat het hier om reguliere tuchtrechtelijke schorsingen van maximaal een jaar (zie par. 2.13), niet om de bijzondere schorsingen van de artikelen 60ab of 60b van de Advocatenwet (zie par. 2.15). Het betreft korte samenvattingen van de uitspraken. De uitspraken zijn, volledig en geanonimiseerd, op Tuchtrecht.nl gepubliceerd.

4.1 Schorsingen

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 7 oktober 2013, nummer L19-2013, ECLI:NL:TADRSHE:2013:YA4366

Een week schorsing met openbaarmaking werd opgelegd aan de advocaat die onvoldoende schriftelijk gemotiveerd aan klager had uitgelegd waarom het horen van bepaalde getuigen c.q. het stellen van bepaalde vragen niet relevant was en zich bij gelegenheid van een getuigenverhoor liet vervangen door een kantoorgenoot die de zaak niet kende.

Hof van Discipline 7 januari 2013, nummer 6457, ECLI:NL:TAHVD:2013:34

De schorsing voor de duur van twee weken werd opgelegd aan de advocaat die zijn cliënt onvoldoende uitleg over de regeling met betrekking tot onderhoudsverplichtingen gaf, de belangen van de cliënt onvoldoende behartigde en onvoldoende informatie over risico's verstreekte en eveneens de mogelijkheid van gefinancierde rechtsbijstand niet besprak.

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden, 16 december 2013, nummer 12-223, ECLI:NL:TADRARN:2013:187

Twee weken onvoorwaardelijk geschorst werd de advocaat wegens gegronde klachten over slechte dienstverlening in de echtscheiding van klager. Na het staken van de rechtsbijstand kwam verweerster afspraken met klager over de overdracht van zijn dossier niet na en zij liet na de zaak van klager op de juiste wijze over te dragen.

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 25 februari 2013, nummer H 170 - 2012, ECLI:NL:TADRSH:2013:YA3995

Twee weken schorsing werd opgelegd aan de advocaat die zijn cliënt niet wees op de risico's van de procedure en er jaren over deed een dagvaarding op te stellen en deze vervolgens niet uitbracht.

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 25 maart 2013, nummer R 197-2012, ECLI:NL:TADRSH:2013:YA4166

Twee weken schorsing met openbaarmaking werd opgelegd aan de advocaat die niet voldeed aan de opdracht, gegeven in een tussenbeschikking, om bepaalde stukken in het geding te brengen.

Hof van Discipline 7 januari 2013, nummer 6457, ECLI:NL:TAHVD:2013:34

Twee weken onvoorwaardelijke schorsing werd opgelegd aan de advocaat voor de verwijten dat hij de klager ten onrechte heeft voorgehouden bevoegd te zijn op te treden als advocaat in Duitsland, geen toevoeging te hebben aangevraagd, de belangen niet adequaat te hebben behartigd en onjuiste adviezen te hebben verstrekt.

Hof van Discipline 28 januari 2013, nummer 6579, ECLI:NL:TAHVD:2013:177

Vier weken schorsing waarvan twee voorwaardelijk werd opgelegd aan de advocaat die geen correcte alimentatieberekening opstelde, een onjuiste voorstelling over scheiding en deling van de huwelijksgoederengemeenschap gaf en zijn geheimhoudingsplicht schond.

Hof van Discipline 21 juni 2013, nummer 6679, ECLI:NL:TAHVD:2013:111

Eén maand schorsing werd opgelegd aan de advocaat die over een medewerker van Jeugdzorg schreef dat zij aan de hoogste boom moest worden opgeknoopt en moest worden gevierendeeld.

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden, beslissing 2 december 2013, nummer 13-246, ECLI:NL:TADRARN:2013:167

Een maand schorsing werd opgelegd aan de advocaat die € 18.000,-- ontving van (de penningmeester) van een sportvereniging voor een privé kwestie van de penningmeester. Pas na hiertoe in kort geding veroordeeld te zijn betaalde de advocaat het bedrag terug.

Hof van Discipline 19 augustus 2013, nummer 6711, ECLI:NL:TAHVD:2013:188

Eén maand schorsing werd opgelegd aan de advocaat die weigerde een toelichting te geven op een factuur en advies gaf over een huwelijksregime van een nog te sluiten huwelijk terwijl de advocaat zich diende te realiseren dat klaagster de gevolgen daarvan niet kon overzien.

Hof van Discipline 20 september 2013, nummer 6747, ECLI:NL:TAHVD:2013:260

Eén maand schorsing werd opgelegd aan de advocaat die in een zaak niets ondernam, nauwelijks bereikbaar was en de stukken retour stuurde met een aanzienlijke rekening aan de cliënt die zich dat niet kon permitteren.

Hof van Discipline 24 mei 2013, nummer 6645, ECLI:NL:TAHVD:2013:154

Twee maanden, waarvan één voorwaardelijk, werd opgelegd aan de advocaat die in diverse zaken niet voortvarend optrad, brieven van de cliënt doorstuurde aan de wederpartij in plaats van zelf brieven op te stellen en afspraken maakte in strijd met de opdracht van de cliënt.

Hof van Discipline 5 juli 2013, nummer 6704, ECLI:NL:TAHVD:2013:5

Twee maanden schorsing waarvan één voorwaardelijk werd opgelegd aan de advocaat die rechtstreeks contact had met de wederpartij en niet met diens advocaat en tegen beter weten in verzending van een fax betwistte.

Hof van Discipline 13 mei 2013, nummer 6649, ECLI:NL:TAHVD:2013:72

Drie maanden schorsing, waarvan twee voorwaardelijk, werd opgelegd aan de advocaat die de rechtbank verkeerd voorlichtte, onjuiste informatie over overleg met de deken aan zijn cliënt gaf en een opvolgend advocaat ook onjuist voorlichtte.

Raad van Discipline Amsterdam 16 september 2013, nummer 12-220A en 12-221A, ECLI:NL:TADRAMS:2013:92

Geschorst voor de duur van drie maanden werd de advocaat die, zonder toestemming van zijn cliënt, geld op zijn derdengeldenrekening had verrekend met de declaratie en vervolgens weigerde om de gelden, tijdens de afwikkeling van het declaratiegeschil, in depot bij de deken te stellen.

Raad van Discipline Amsterdam 18 november 2013, nummer 13-230A, ECLI:NL:TADRAMS:2013:171

Geschorst voor de duur van drie maanden werd de advocaat die als curator geld aan de faillissementsrekening had onttrokken en dit geld eerst terug stortte nadat de rechter-commissaris hem daarop had aangesproken.

Raad van Discipline Amsterdam 18 november 2013, nummer 13-231A. ECLI: NL: TADRAMS:2013:171

Eveneens geschorst voor de duur van drie maanden werd de advocaat die als bestuurder van de Stichting Derdengelden van het kantoor dat hij met de advocaat in de voorgaande zaak voerde, het mogelijk gemaakt dat deze advocaat, als curator in een faillissement, geld aan de faillissementsrekening heeft onttrokken.

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden, 23 augustus 2013, nummer 128/12, ECLI:NL:TADRARL:2013:48

Voor de duur van drie maanden werd geschorst de advocaat die niet tijdig verzet instelde tegen een verstekvonnis en de cliënt vervolgens niet correct te informeerde over de wijze waarop de gemaakte fout kon worden hersteld.

Hof van Discipline 20 september 2013, nummer 6793, ECLI:NL:TAHVD:2013:261

Vijf maanden schorsing werd opgelegd aan de advocaat die klaagster daags voor het faillissement van zijn advocatenvennootschap ertoe bewoog een voorschotbetaling te verrichten aan een op dat moment lege vennootschap van verweerder waarvan de activiteiten waren gestaakt.

Hof van Discipline 8 januari 2013, nummer 6542, ECLI:NL:TAHVD:2013:81

Zes maanden schorsing waarvan drie voorwaardelijk werd opgelegd aan de advocaat die te laat informatie verstreekte over een verkregen beschikking, deze informatie onjuist verstrekten en één op de derdenrekening ontvangen bedrag niet onverwijld doorbetaalde, zonder toestemming en verrekende zonder handtekening van een tweede bestuurslid van zijn Stichting Derdengelden bedragen overmaakte.

Hof van Discipline 26 april 2013, nummer 6610, ECLI:NL:TAHVD:2013:160

Zes maanden schorsing werd opgelegd aan de advocaat die in strijd met de opgelegde schorsing praktijk uitoefende en niet reageerde op verzoeken van de deken.

Hof van Discipline 24 mei 2013, nummer 6596, ECLI:NL:TAHVD:2013:144

Zes maanden schorsing werd opgelegd aan de advocaat die na een eerdere tuchtrechtelijke veroordeling van de cliënt de kans kreeg de zaak alsnog in orde te brengen, dat niet deed en stelselmatig niet reageerde op brieven van klager.

Hof van Discipline 24 mei 2013, nummer 6598, ECLI:NL:TAHVD:2013:148

Schorsing voor de duur van de op grond van 60AB beslissing ondergane schorsing en tevens zes maanden voorwaardelijk werd opgelegd aan de advocaat die de rechtbank onjuist informeerde en bijstand had verleend aan een dubieuze constructie, werkzaamheden aan niet gekwalificeerde mensen uitbesteedde en één ander maskeerde.

4.2 SCHRAPPINGEN

In 2013 werden de volgende schrappingen onherroepelijk. Het betreft zeven advocaten.

Hof van Discipline 28 januari 2013, nummer 6591, ECLI:NL:TAHVD:2013:178

Geschrapd werd de advocaat die twee maal gepoogd had zich na een schorsing en vrijwillige schrapping te laten herinschrijven op het tableau, vervolgens werd toegelaten onder de voorwaarde uitsluitend praktijk te voeren ten kantore van een andere advocaat, de deken vervolgens niet op de hoogte stelde van het feit dat die andere advocaat failliet werd verklaard en ook overigens onvoldoende reageerde op verzoeken van de deken om informatie.

Hof van Discipline 22 april 2013, nummer 6611, ECLI:NL:TAHVD:2013:YA4171

Geschrapd werd de advocaat (tevens geschrapd in de zaken 6612, 6613, 6614, 6615 en 6616) die stelselmatig contant geld aannam zonder voorgeschreven overleg met de deken, afspraken met de deken over het inhalen van achterstallige opleidingspunten niet nakwam, jarenrekeningen te laat liet vaststellen en geen informatie verstrekke aan de deken en stelselmatig termijnen van de deken overschreed.

Hof van Discipline 22 april 2013, nummer 6612, ECLI:NL:TAHVD:2013:YA 4172

Geschrapd werd de advocaat (tevens geschrapd in de zaken 6611, 6613, 6614, 6615 en 6616) die geen urenspecificatie verstrekke, de toezegging klager persoonlijk te zullen bijstaan in de strafzaak niet nakwam, slecht bereikbaar was en een betaald voorschot niet wilde terugbetalen.

Hof van Discipline 22 april 2013, nummer 6613, ECLI:NL:TAHVD:2013:YA 4173

Geschrapd werd de advocaat (tevens geschrapd in de zaken 6611, 6612, 6614, 6615 en 6616), die een aanzienlijk bedrag in contanten aan voorschot van de cliënt aannam en hem niet wees op de mogelijkheden om in aanmerking te komen voor door de overheid gefinancierde rechtsbijstand, de belangen van de cliënt niet behoorlijk behartigde, de cliënt niet persoonlijk bijstond ondanks toezegging, geen urenspecificatie verstrekke en in de uiteindelijk wel verstrekke specificatie onjuiste urenregistratie had opgenomen.

Hof van Discipline 22 april 2013, nummer 6614, ECLI:NL:TAHVD:2013:YA 4174

Geschrapd werd de advocaat (eveneens geschrapd in de zaken 6611, 6612, 6613, 6615 en 6616) die weigerde in te gaan op een verzoek om over te gaan tot afrekening van een voldaan voorschot en weigerde een bedrag dat aan de cliënt toekwam, te betalen.

Hof van Discipline 22 april 2013, nummer 6615, ECLI:NL:TAHVD:2013:YA 4175

Geschrapd werd de advocaat (tevens geschrapd in de zaken 6611, 6612, 6613, 6614 en 6616) die een grote som geld contant aannam waar tegenover geen serieuze werkzaamheden stonden, de cliënt ondanks toezegging niet zelf bijstond en geen urenverantwoording aflegde.

Hof van Discipline 22 april 2013, nummer 6616, ECLI:NL:TAHVD:2013:YA 4176

Geschrapd werd de advocaat (tevens geschrapd in de zaken 6611, 6612, 6613, 6614 en 6615) die in een verzoekschrift tot toekenning van een vergoeding een te laag bedrag opnam, de vereiste stukken niet indiende en cliënt over deze omissie niet informeerde.

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden, 27 mei 2012, nummer 12-227 en 12-251; ECLI:NL:TADRARN:2013:2 en ECLI:NL:TADRARN:2013: YA 3978

Geschrapd werd de advocaat die zich zelf inmiddels al had laten schrappen van het tableau en die bij zijn cliënt de indruk had gewekt dat de procedure nog liep terwijl al een afwijzende beslissing was genomen doordat hij een termijn had laten verstrijken. De raad zag een patroon van het laten verlopen van termijnen, het niet informeren van cliënten daarover, het niet correct afwikkelen van zaken en zeer slechte communicatie met cliënten.

Hof van Discipline 3 juni 2013, nummer 6601, ECLI:NL:TAHVD:2013:42

Geschrapd werd de advocaat (dezelfde als in zaak nr. 6699) die in betalingsproblemen kwam, ordebijdragen over een aantal jaren niet betaalde, betalingsachterstand had bij de rechtbank wegens onbetaald gebleven griffierechten, onbereikbaar was voor de deken, geen aangifte deed voor de CCV.

Hof van Discipline 3 juni 2013, nummer 6699, ECLI:NL:TAHVD:2013:98

Geschrapd werd de advocaat (dezelfde als in zaak nr. 6601) die aan een cliënt zeven jaar na aanvang van de procedure verslag deed over het verloop van de procedure terwijl de procedure in werkelijkheid nooit was gevoerd.

Raad van Discipline Amsterdam 18 november 2013, nummer 13-133A, ECLI:NL:TADRAMS:2013:165

Geschrapd werd de advocaat die, ondanks toezeggingen daartoe, geen werkzaamheden verrichtte voor zijn cliënten en hen werkzaamheden in rekening bracht die niet waren uitgevoerd.

Hof van Discipline 16 december 2013, nummer 6851, ECLI:NL:TAHVD:2013:360

Geschrapd werd de advocaat (die tevens werd geschrapd in de zaken 6852 en 6853) no cure no pay afspraak maakte en een te hoge vergoeding vorderde.

Hof van Discipline 16 december 2013, nummer 6852, ECLI:NL:TAHVD:2013:368

Geschrapd werd de advocaat (tevens geschrapd in de zaken 6851 en 6853) die beslag legde onder de Sociale Verzekeringsbank zonder daarmee een positief effect voor zijn cliënt te kunnen bereiken en wel uitkering van anderen in gevaar bracht.

Hof van Discipline 16 december 2013, nummer 6853, ECLI:NL:TAHVD:2013:367

Geschrapd werd de advocaat (tevens geschrapd in de zaken 6851 en 6852) die zonder opdracht en zonder medeweten van cliënt een op voorhand kansloze procedure voerde.

Hof van Discipline 16 december 2013, nummer 6866, ECLI:NL:TAHVD:2013:366

Geschrapd werd de advocaat die toevoegingen aanvroeg en declareerde op naam van familieleden, in zaken waar geen daadwerkelijke bijstand werd verleend.

Gerard Schouw

‘De toegang tot de tuchtcolleges is en blijft goed gewaarborgd’

Gerard Schouw, Tweede Kamerlid voor D66, kijkt naar het jaarverslag 2013 met een politieke bril. De stappen die rond het dekontoezicht op de advocatuur zijn gezet, zouden zich in zijn visie toch moeten vertalen in andere cijfers aan het eind van de keten, de tuchtrechters (Hof en raden van discipline). Maar of het jaarverslag zo’n directe samenhang laat zien?

46

Welke gedachten roepen de jaarcijfers van de tuchtcolleges bij u op?

‘Wat opvalt is dat de instroom van klachten in 2013 is gestegen. De advocatuur heeft zichzelf de afgelopen paar jaar flink doorgelicht. Een hoop zaken kunnen en moeten beter. Ondanks de inspanningen vanuit de Orde van Advocaten en de dekens zie je dat nog niet terug in de cijfers bij de tuchtrechters over het jaar 2013. Het is niet goed als het aantal klachten over advocaten blijft stijgen, ik hoop dat we voor 2014 wel een daling van het aantal klachten kunnen constateren. Wat ook opvalt is het record aantal intrekkingen van klachten bij het Hof van Discipline. Ik heb geen informatie over de aard daarvan, maar wellicht zien we daar al een eerste kentering door verbeteringen in de dienstverlening door de advocatuur.’

Het toezicht wordt uitgeoefend door de dekens, de voorzitters van de plaatselijke orden van advocaten. Als de klacht na bemiddeling door de deken niet is opgelost, kan de klager daarna naar de

onafhankelijke tuchtrechter. Wat is uw beeld van het functioneren van toezicht en tuchtrechtspraak?

‘Verbeteringen in het toezicht zijn hard nodig. De dreiging van Staatssecretaris Teeven om de advocatuur onder staatstoezicht te plaatsen, was een luidruchtige wake-up call voor de beroepsgroep om vooral zelf flink aan de slag te gaan. De advocatuur en de dekens hebben zich gecommitteerd aan verbeteringen. Het had immers niet veel gescheeld of de beroepsgroep was onder een vorm van staatstoezicht gekomen. Door het harde werk van rapporteur Hoekstra en de dekens is dat buitengewoon ongewenste voorstel van tafel. Maar nu moet de advocatuur wel laten zien dat het belangrijke verbeteringen verder doorvoert en vasthoudt, zodat minder klachten bij de tuchtrechter terechtkomen. De dekens moeten proactief toezicht uitoefenen, met kantoorbezoeken en opvolging van signalen als iets niet goed zit. Er moet gedegen financieel toezicht zijn op de kantoren en dienstverlening van hoge kwaliteit voor diegenen die het volle pond betalen en

nieuw

voor de kwetsbare groepen rechtzoekenden. Dat was de afgelopen jaren onvoldoende het geval. De beroepsgroep heeft de omslag in 2012 gemaakt, en 2013 was het uur van de waarheid! Was de advocatuur in staat om zelf schoon schip te maken en noodzakelijke verbeteringen door te voeren? En die ook te waarborgen voor de langere termijn?’

En...?

‘Rapporteur Hoekstra was eind 2013 zeer positief over de voortgang op de nieuw ingeslagen weg. Er is inmiddels een unit Financieel Toezicht Advocatuur en een kenniscentrum Wet ter voorkoming van witwassen en financieren terrorisme opgericht. Advocatenkantoren worden aselekt en op basis van signalen actief bezocht en het toezicht op de kwaliteit neemt een belangrijke plaats in. Er zijn afspraken gemaakt over externe verantwoording; de raden van toezicht zullen uniform verslag gaan doen. Dat zijn belangrijke verbeteringen die hun vruchten moeten en zullen afwerpen. Zeker als een en ander is geformaliseerd in de vernieuwde Advocatenwet.’

Verwacht u in de komende tijd veranderingen in de tuchtrechtspraak?

‘De gewijzigde Advocatenwet vraagt aan de deken hun toezicht te verstevigen en orde op zaken te stellen, en daar zijn ze nu eigenstandig al mee bezig. Dat zal zeker effect hebben op het aantal en de aard van de klachten die bij de deken binnenkomen. In 2014 volgt opnieuw een beoordeling door rapporteur Hoekstra. Het zou ontzettend mooi zijn als we de resultaten van de nieuwe weg in 2014 nadrukkelijk ook terug gaan zien in de tuchtrechtspraak. Uiteindelijk gaat het erom dat het aantal klachten afneemt en de kwaliteit en transparante verantwoording verder toeneemt. De deken zitten in het voorportaal van de klachtafdoening. Als de klacht daar kan worden opgelost is dat mooi en scheelt dat de gang naar de tuchtrechter. Maar als een klager toch verder wil dan is dat goed geregeld. Er komt een griffierecht voor zaken bij de tuchtrechter, maar dat bedrag is zo laag dat het nauwelijks een drempel zal zijn. Dus de toegang tot de tuchtcolleges is en blijft goed gewaarborgd. Dat is belangrijk.’

mr. C. Wiggers
mr. M.E. van der Zouw

Lid-advocaat
Lid-advocaat

mr. M.A. le Belle
mr. A. de Groot
mr. L.D.H. Hamer
mr. G. Kaaij
mr. H.C.M.J. Karskens
mw. mr. J.M. van de Laar
mr. A.G. van Marwijk Kooy
mr. M. Middeldorp
mr. M. Pannevis
mr. G.J.W. Pulles
mw. mr. B. Roodveldt
mr. M.W. Schüller
mr. J.J. Trap
mw. mr. M.J. Westhoff
mr. M. Ynzonides

Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat

mw.mr. L.H. Rammeloo
mw. mr. A.C. Beijering-Beck
mr. M.J.E. van den Bergh
mr. F.A. Chorus
mr. M.E. Coenraads
Mw mr. N. Damen
mw. mr. H.J. Delhaas
mw. mr. L.C. Dufour
mr. S.H. van den Ende
mr. J.G. Geertsma
mw. mr. E.F.E. Hoekstra
Mw mr. C.C. Horrevorts
mr. M.A. Hupkes
mr. L. Koning
mw. mr. A. Lof
mr. H. Oomen
mw. mr. E.J.M. van Rijckevorsel-Teeuwen
mr. R.L.M.M. Tan
mr. R.N.E. Visser
mr. W.A. Westenbroek
mw. mr. G.E. Wiebenga
mw. mr. S.C. Zum Vörde Sive Vörding

Griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv.griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden

(Gelderland, Overijssel, Midden-Nederland, Noord-Nederland)

Naam	Functie
mr. B.P.J.A.M. van der Pol	Voorzitter
mw. mr. drs. M.J. Blaisse	Plv. voorzitter
mw. mr. S.H. Bokx-Boom	Plv. voorzitter
mw. mr. F.P. Dresselhuys-Doeleman	Plv. voorzitter
mw. mr. drs. M.J. Grapperhaus	Plv. voorzitter
mw. mr. K.H.A. Heenk	Plv. voorzitter
mw. mr. M.M. Lorist	Plv. voorzitter
mr. C. van den Noort	Plv. voorzitter
mr. M.F.J.N. van Osch	Plv. voorzitter
mr. P. Schulting	Plv. voorzitter
mr. H.M.M. Steenberghe	Plv. voorzitter
mr. R.A. Steenberg	Plv. Voorzitter
mr. J.R. Veerman	Plv. Voorzitter
mw. mr. E. van Asselt-Pronk	Lid-advocaat
mr. J.H. Brouwer	Lid-advocaat
mr. P.L.G. Buisman	Lid-advocaat
mr. J.R.O. Dantuma	Lid-advocaat
mw. mr. M.E. Derix	Lid-advocaat
mr. R.A.A. Geene	Lid-advocaat
mw. mr. A. Gerritsen-Bosselaar	Lid-advocaat
mr. P.J.F.M. de Kerf	Lid-advocaat
mr. W.H. Kesler	Lid-advocaat
mw. mr. C.J. Lunenberg-Demenint	Lid-advocaat
mr. J.V. van Ophem	Lid-advocaat
mr. H.J.P. Robers	Lid-advocaat
mw. mr. L.J. van der Veen	Lid-advocaat
mw. mr. G.J. van der Veer	Lid-advocaat
mr. E.J. Verster	Lid-advocaat
mw. mr. M.M. Wiersema	Lid-advocaat
mr. P.H.F. Yspeert	Lid-advocaat
mr. G.R.M. van den Assum	Plv. lid-advocaat
mw. mr. A.D.G. Bakker	Plv. lid-advocaat
mw. mr. E. Bige	Plv. lid-advocaat
mw. mr. A.T. Bolt	Plv. lid-advocaat
mr. G.W. Brouwer	Plv. lid-advocaat
mr. R.J.A. Dil	Plv. lid-advocaat
mr. H. Dulack	Plv. lid-advocaat

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch

(Oost-Brabant, Limburg, Zeeland-Westbrabant)

Naam

mw. mr. W.E.A. Gimbrère-Straetmans
mw. mr. M.I.J. Hegeman
mr. G.J.E. Poerink
mr. E.P. van Unen

mr. L.W.M. Caudri
mw. mr. M.B.Ph. Geeraedts
mr. J.J.M. Goumans
mr. J.D.E. van den Heuvel
mr. A.L.W.G. Houtakkers
mw. mr. E.J.P.J.M. Kneepkens
mr. I.E.M. Sutorius
mr. E.P.C.M. Teeuwen
mw. mr. J.C. van den Dries
mw. prof. mr. A.A. Freriks
mw. mr. A. Groenewoud
mr. L.G.J. de Haas
mr. drs. P.A.M. van Hoef
mr. J.F.E. Kikken
mw. mr. Th. Kremers
mr. H.C.M. Schaeken
mr. L.R.G.M. Spronken
mw. mr. P.J.W.M. Theunissen
mr. R.G.A.M. Theunissen

mw. mr. I.J.M. Huysmans-van Opstal
mw. mr. Th.H.G. van de Langenberg
mr. C.M. van Lanschot
mw. mr. A.M.T.A. Verhagen

Functie

Voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter
Plv. voorzitter

Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat

Griffier
Plv. griffier
Plv. Griffier
Plv. griffier

Hof van Discipline

mr. J.C. van Dijk	Voorzitter
mw. mr. G.J. Driessen-Poortvliet	Plv. voorzitter
mr. W.H.B. den Hartog Jager	Plv. voorzitter
mr. C.J.J. van Maanen	Plv. voorzitter
mw. mr. P.M.A. de Groot-van Dijken	Kroonlid
mr. J.S.W. Holtrop	Kroonlid
mw. mr. J.H.J.M. Mertens-Steeghs	Kroonlid
mr. G.W.S. de Groot	Kroonlid
mr. T. Zuidema	Kroonlid
A.B.A.P.M. Ficq	Kroonlid
mr. W.J. van Andel	Plv. kroonlid
mw. mr. A.J.M.E. Arpeau	Plv. kroonlid
mr. J.P. Balkema	Plv. kroonlid
mr. S.A. Boele	Plv. kroonlid
mw. mr. A.D.R.M. Boumans	Plv. kroonlid
mw. M.L.J.C. van Emden-Geenen	Plv. kroonlid
mw. mr. M.A. Goslings	Plv. kroonlid
mw. mr. H.M.A. de Groot	Plv. kroonlid
mr. drs. P.T. Gründemann	Plv. kroonlid
mr. P.H. Holthuis	Plv. kroonlid
mr. mw. M.M.H.P. Houben	Plv. kroonlid
mw. mr. A.D. Kiers-Becking	Plv. kroonlid
mw. mr. E.B. Knottnerus	Plv. kroonlid
mr. H. van Loo	Plv. kroonlid
mr. A.J. Louter	Plv. kroonlid
mr. J.R. Krol	Plv. kroonlid
mw. mr. D.J. Markx	Plv. kroonlid
mr. J.C. van Oven	Plv. kroonlid
mr. W.A.M. van Schendel	Plv. kroonlid
mw. mr. J.S.A.M. Schokkenbroek	Plv. kroonlid
mr. A.H.A. Scholten	Plv. kroonlid
mr. T.E. Van der Spoel	Plv. kroonlid
mw. mr. T.H. Tanja-van der Broek	Plv. kroonlid
mr. G.J. Visser	Plv. kroonlid
mw. mr. M.L. Weerkamp	Plv. kroonlid
mr. A. Beker	Lid-advocaat
mr. W.M. Poelmann	Lid-advocaat
mr. G. Creutzberg	Lid-advocaat
mw. mr. L. Ritzema	Lid-advocaat
mr. G.J.S. Bouwens	Lid-advocaat
prof. mr. G.R.J. de Groot	Lid-advocaat

mr. H.J. de Groot
mr. J. Italianer
mr. A. Minderhoud
mr. G.J. Niezink
mr. M. Pannevis
mr. C.A.M.J. Raymakers
mr. G.J.L.F. Schakenraad
mw. mr. E. Schutte
mr. R. Verkijk
mr. W.F. van Zant

mw. mr. I.F. Schouwink
mw. mr. L.G.J. Hendrix
mw. mr. G.E. Muller
mw. mr. N.A.M. Sinjorgo
mw. mr. H.A.H. Holm-Robaard
mw. mr. M. Stevens

Lid-advocaat
Plv. Lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat
Plv. lid-advocaat

Griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier
Plv. griffier

Links en adressen

Jaarverslag 2013 > Links

57

Hof van Discipline en Raden van Discipline Jaarverslag 2013

www.hofvandiscipline.nl
www.raadvandiscipline.nl
Uitspraken: www.tuchtrecht.nl

Raad van Discipline Amsterdam (arrondissementen Amsterdam, Noord-Holland)

Griffie:
Postbus 75265
1070 AG Amsterdam
Tel. 020 - 678 92 75
Fax 020- 795 42 75
e-mail: griffier@griffiervd.nl

Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden

(arrondissementen Gelderland, Midden-Nederland, Noord-Nederland, Overijssel)

Griffie Zuid:

Postbus 30214
6803 AE Arnhem
Tel. 026 - 35 93 600
Fax 026 - 35 93 601
e-mail: rvda.rb-gel.arnhem@rechtspraak

Griffie Noord:

Postbus 399
9400 AJ Assen
Tel. 0592 - 30 57 50
Fax 0592 - 30 57 59
e-mail: vanderkwaak@bierens-vanboven.nl

Raad van Discipline Den Haag

(arrondissementen Den Haag, Rotterdam)

Griffie:

Postbus 85850
2508 CN Den Haag
Tel. 070 - 354 70 54
Fax 070 - 350 10 24
e-mail: m.boender@dvdw.nl

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch

(arrondissementen Limburg, Oost-Brabant, Zeeland-West-Brabant)

Griffie:

Postbus 3115
4800 DC Breda
Tel. 076 - 549 05 68
Fax 076 - 549 05 69
e-mail: griffiervd@planet.nl

Hof van Discipline

Griffie:

Postbus 9679

4801 LT Breda

Tel. 076 - 548 46 07

Fax 076 - 548 46 08

e-mail: griffie@griffiehvd.nl

Colofon

Redactie:

I.F. Schouwink, griffier Hof van Discipline,
M.A.H. Verburgh, stafjurist raden van discipline

Interviews:

Trudeke Sillevs Smitt, freelance journalist

